

Po pošti prejemaj:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta " 13 " — " "
četrt " 6 " 50 " "
mesec " 2 " 20 " "

V upravnštvu prejemaj:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta " 10 " — " "
četrt " 5 " — " "
mesec " 1 " 70 " "

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inzerate
sprejema upravništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, L., 17.

Izhaja vsak dan, izvemski
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 221.

V Ljubljani, v četrtek 27. septembra 1900.

Letnik XXVIII.

Katoličanstvo in napredek.

Govoril na drugem slovenskem katoliškem shodu dr.
Jos. Pavlica.

(Dalje.)

2. Mi nimamo naukov, ki bi bili nasprotni napredku. — Katere nauke pač mislijo naši nasprotniki? Pravijo: »Vi učite ljudi, da so ustvarjeni za nebesa, da je tam njih prava domovina. Vsled tega ne morete imeti veselja na tem svetu, ne more vas prav zanimati.«

Nasprotniki si pač to stvar tako-le mislijo: Verni katoličani denejo roke križem, se zamislijo in čakajo, da jih angeljci božji potegnejo v sv. nebesa!

Ali to ni tako. Človek je res ustvarjen za nebesa, ali nebesa si mora prislužiti z delom in trpljenjem na tem svetu. Nebesa ga torej ne motijo pri delu, ampak nasprotno, če mu je včasih delo vže pretežko, tedaj ga veselo upanje spodbuja k vstrajnosti si tade labor, respice praemium. Veselite se, ker veliko je vaše plačilo v nebesih.

Pravijo: »Vi učite ljudi, da je bolje moliti ko delati; v resnici pa velja le delo.«

Odgovarjam: Mi ne ločavamo molitve od dela, ampak učimo: Moli in delaj! Molitev, ki delo brani, ni prida, delo samo pa, naj je gospodje kapitalisti še toliko proslavlja, je trpljenje, je tlaka, in ako bi slavitelji dela brez molitve morali trdo delati kakor njih delavci, bi sami čutili: kaj je delo brez molitve.

Pravijo dalje: »Vi učite, da se mora človek zatajevati in da torej ne sme vživati sveta, ker je bogastvo in veselje greh ali vsaj v greh vodi. S tem pa zatirate čvrsto naravno življenje.«

Odgovarjam: Bili so naši nasprotniki, ki so narod učili: Da smo rojeni, to je gorjé, to nesreča je največja, ki so želeli, da bi solnce več ne sijalo temu nesrečnemu svetu. Mi pa, mi smo se tem naukom uprli. Mi pravimo: Svet je lepo božje delo, in človek je ustvarjen za veselje, ne za žalost in obup.

Krščansko življenje je veselo življenje,

in to veselje izvira iz zavesti dobrotljive božje previdnosti. Kaj bi se mi jokali, kaj bi se morili s skrbjo za bodočnost, ko vemo, da so naši lasje od Boga seštetni in da enega lasu ne izgubimo brez vednosti dobrega stvarnika. Zato pa se imenuje naša vera nasproti vsem drugim naziranjem: e v a n g e l i j, to je: vesela vest — vesela vera. Zatajevanje pa je potrebno, ali ne zatajevanje dobrih močij, ampak zatajevanje nagnjenj, ki so protivna napredku, časti in svobodi naše osebe. Mi ne branimo nikomur, da ne sme imeti posvetnega blaga ali da ga ne sme vživati, toda če pa kedo hoče vse imeti, sam vživati, ob trudu in znoju drugih, tedaj pa pravimo: Zatajevanje!!

Možje krščanski! Kolikokrat nam nasprotniki govorijo, da mi bi morali lepo tihi biti, pokoro delati in moliti, svetnih rečij se nikoli dotakniti, kakor bi bile nečiste. Na drugi strani pa nam zopet očitajo, da smo menihi in da nismo za ta svet. Če bi torej mi nje poslušali, če bi vse javno delo — v gospodarstvu, v šoli in v politiki — popustili, ter šli na samoto moliti, zdihavati in pokoro delati, ali veste kaj bi o nas po tem rekli? Rekli bi: Ubogi norci, niso za ta svet!

Ali mi ostanemo tam, kjer je bil Jezus Kristus in kamor nas je on poslal: vedno med ljudmi, vedno med svetom, ker mi nimamo naukov protivnih napredku, mi imamo načela, ki tvorijo vsestranski napredek narodov!

II.

Odrekaajo naši veri naprednost, ker pravijo, da ni svobodoljubna. »Katoličani nimate svobode, brez svobode pa ni razvoja, ni napredka.«

Mi smo svobodoljubni in svoboda naše volje in osebe nam je čez vse na svetu.

1. Mi edini učimo, da ima človek resnično svobodno voljo, ker je božji podobna. Naši nasprotniki, ki se radi ponašajo s svobodo, odrekajo človeku svobodno voljo in učijo, da človek ne voli sam in ne izbira svobodno, ampak da je neka sila v njem, ki ga goni kakor vihar oblake. Ni ga skoraj

nauka, katerega bi bila cerkev branila z večjo energijo ko ta nauk in sicer proti krivi veri in proti znanosti, ker dobro ve, da je svoboda volje in osebe več ko vse na svetu. Če bi cerkve ne bilo, bi se naš rod kmalu udal zopet obupni misli starih poganov, da ga osoda brezumna in brezsrčna tira kakor sužnja.

2. Ali pa morebiti nismo politično svobodoljubni? Tega nam nihče ne more očitati, ker katoličanstvo se ne spaja z nobeno politično obliko, ampak daje narodom vso prostost, da si sami vreajo politično upravo kakor hočejo, ali absolutne oblasti nad človekom, absolutizma, ki bi vse in vsem ukazoval, ne priznava ne kraljem, ne državnim zborom in ne večini ljudstva. Cerkev se je postavila kot svobodna in od vsake posvetne oblasti neodvisna moč in je tako zasadila med narode zastavo svobode. Gorjé narodom, ako bi kralji ali ako bi demokratične večine kedaj zaplenile to zastavo. Ravno mi Slovenci vemo pač najbolje, koliko velja ta svoboda, ker pod zastavo cerkvene svobode in neodvisnosti smo prišli do onega narodnega napredka, s katerim se ponašamo. Da ni bilo te zastave na Slovenskem, bi sedaj v Ljubljani ne bilo narodno-napredne stranke, in če bi bila, bila bi nemška, ne slovenska.

3. Očitajo nam dalje: da ne dajamo svobode znanosti. Zakaj ne? Vse svobodo ima znanost, in nje edina meja je: resnica, ker proti resnici ne smejo učeni ljudje. Ali, pravijo, ravno to se vpraša: kaj je resnica!

Možje krščanski! Vi dobro veste, kdo je prvi tako vprašal: kaj je resnica? Poncij Pilat, ki pa odgovora ni čakal, ali odgovor je imel pred seboj v osebi Jezusa Kristusa, kateri je pot, resnica in življenje.

Ne morem obširno utemeljevati naše svobode v znanosti, ker ne utegnem, naveden bodi edini dokaz ta, da je bilo in je tudi dandanes veliko odličnih učenjakov, ki so verni katoličani. Če torej njim vera ni zadržek, zakaj bi bila drugim?

Ena največjih — ako ne morda največja pridobitev XIX. stoletja — je bakterijologija,

ker obeta razkriti skrivnosti, o katerih se je mislilo, da jih narava nikomur ne razodene. In ta znanost je v tesni zvezi tudi z vprašanji sv. vere. In vendar, kedo je ustanovitelj te znanosti in kedo ji je priboril prve uspehe in določil osnovne zakone? Francoski učenjak Pasteur, ki je bil veren kristijan in je umrl iskreno vdan kat. cerkvi. Če torej sv. vera ni vzela svobode v znanstvenem raziskavanju njemu, ki je bil prvak in učenjakom učitelj, ali ni čudno, če se tožijo, da jim vera jemlje prostost, ljudje, ki so o bakterijologiji toliko čitali, da vedo po priliki, kaj je?

(Konec prih.)

Drugi slovenski katol. shod.

Resolucije šolskega odseka.

(Dalje.)

b) Srednje šole.

Drugi slov. katol. shod zahteva iznova:

1. Da se državne srednje šole, gimnazije in realke tako preustroje, da se ne bode v njih ne le nič poučevalo, kar bi nasprotovale verskemu prepričanju katoličanov, marveč da bodeta vsa vzgoja in ves pouk dejanski povsedevala katoliško versko mišljenje in življenje naše mladine.

2. Ker ste narodna in verska vzgoja v tesni zvezi, ponavlja drugi slov. katol. shod že mnogokratno zahtevo, da dobimo slovenske gimnazije po vsem slovenskem ozemlju.

3. Drugi slov. katol. shod priporoča vernikom vseh slovenskih školi, da z vsemi močmi podpirajo deska semenišča; zlasti pozdravlja z velikim veseljem namero presvetlega gospoda knezoškofa ljubljanskega, da se osnujeta škofovska odgojilna zavoda s svobodno katoliško gimnazijo, ter izreka željo, da to škofovo namero podpirajo z vsemi silami vsi verniki ljubljanske školije.

4. Z zadovoljstvom jemlje shod na znanje, da so se vsled ministerske odredbe z dne 12. junija 1899. za mladino državnih srednjih šol zopet omogočile duhovne vaje, in pozivlja poklicane kroge, da prekrbe mladini vsako leto primerne duhovne vaje in da ji dovolijo zbirati se v Marijine družbe ali kongregacije.

LISTEK.

Na božjo pot in razstavo.

XII.

Pariz, 23. avg.

Razstava.

(Konec.)

Ob bregu Sene so palače, v katerih so razstavljene lovske obleke, orožja, hiše in modeli ladij raznih narodov. Toda najbolj znamenita je stavba, ki gleda čez ves Pariz, stavba, ki ima v sebi 140.000 stotov železa in je stala 6½ milj. frankov — Eifflova stolp (Tour Eiffel, imenovan po svojem arhitektu Gustavu Eifflu). Sezidan je bil leta 1889 in je 300 m. visok, torej najvišja stavba na svetu. Stoji na kamenih iz betona, in ima do vrha 1792 stopnic. Pride se lahko vanj tudi po navoru (Aufzug). Plača se 5 fr. do 3. etaže, vsaka etaža je 60 m. visoka. V stolpu so prodajalnice, restavracija, pošta in telegraf. V III. etaži ima še 320 m. površine. Ljudje se vidijo na tleh kakor prtilkovi, hiše kakor igračice, konji kakor psički. Ob hudem viharju se nagne le za 15 cm.

Precej poleg Eifflovega stolpa je optična palača (Palais de l'Optique), ki

kaže največi daljnogled na svetu. Vidi jo se razne prikazni pri optični omami, poskusi z Rentgenovimi žarki, zlata soha, 1 milj. frankov vredna, nebrušeni objektivi (2 m. 10 premera), meteori (5000 kg. težak).

Zanimiva je palača kostumov (Palais du Costume). Kipi iz mavca nosijo kostume od rimskih časov sem. Zgodovinske osebe (Marija Stuart, Napoleon itd.) so zgodovinsko resnično oblečene. Orjašk je tudi globus (Globe celeste), ki ima 50 m. v premeru. Solnce, mesec in zvezde se vidijo, zemlja pa, na kateri je prostor za gledalce, se suče okrog. Orjaško je tudi kolo (la grande roue), ki ima viseče vagonce ob platišču in meri 96 m. v premeru. Goni je voda naokrog.

Nasproti Eifflovemu stolpu je vodni grad (Château d'Eau). Z vrha teče v bazar voda, 30 m. visoko in 10 m. široko, 4½ miliona litrov na minuto. Za vodnim gradom pa so dolge palače, v katerih so razstavljeni stroji, kotli, električni aparati. Dva dimnika, 80 m. visoka sta ob straneh in sta stala vsak po 200.000 fr.; eden je francoski, drugi vnanjih držav. Nenavadno zanimiv je nemški »žrjav« (Portalkran), ki se pregiblje na vse strani in služi vsem strojem za montiranje. Najmočnejši parni stroj je neke angleške tvrdke in ima 2400 konjskih močij.

— Toda o strojih in elektriciteti, ki sta najzanimivejši del razstave, ter kaže, vzlasti elektrika, velikanski napredek v 10 letih, vam bode moj sopotnik kot izvedenec napisal obširneje.

Nadalje vidimo v teh prostorih nepregledne vrste raznih godbenih instrumentov, tehtnic, kompasov, mikroskopov, električnih orgelj, tiskalnih in pisalnih strojev, brzopisov, kirurških instrumentov, avtomobilov, vagonov, biciklov. Zanimiv je stroj za cigarete (naredi jih v eni uri 3000), stroji, ki spreminjajo les v papir, stroji za izdelavanje užj galic.

V sredi, na koncu tega velikanskega poslopja je velika dvorana (Salles de Fêtes), v kateri je predsednik Loubet slovesno odprl razstavo (14. apr. 1900). Dvorana obseže 25.000 ljudij in arena ima 90 m. v premeru. Na levo te dvorane je francoska, na desno drugih držav razstava o polje delstvu in živilih. Francoski del ima veliko število poljedelskih strojev (mlatilnic, sejalnic, kosilnic, slamoreznic, trijerov, plugov, itd.). V pritličju so razstavljene nepregledne vrste sadežev, zelenjav, žitnih vrst, vzlasti pa nebrojnih vrst vina in mošta. Pa saj je Francoska v prvi vrsti poljedelska. Tudi čebelarji so razstavili okusno razne vrste medu in satovja. Žal, da nisem mogel

dobiti o tem nikakega natančnejega poročila. — Na desno ima Rumunija razne vrste turščice, Ogerska žito in molzne priprave, Španija vino in olje, Avstrija pivo, ječmen in hmel. Švedija ima razstavljene razne konserve, Rusija žito in uzorce o mesu, Nemčija poljedelska orodja, ravno tako Angleška, Švica sir in stroje za izdelovanje.

Nadalje ima Francoska razstavljene poskušnje s trtami, modele viničarskega orodja, stroje za pridelovanje olja, opravo za konje in vole in vzorce hlevov. Poleg tega ima »Assistance publique« (javna pomoč) razstavljene razne predmete za pomoč ob nalezljivih boleznih, za porodnišnice, slepce itd. Angleška kaže priprave za kurjavo, umivalnike in posteljnjake, Severna Amerika peči, Nemška fotografije šol, norišnic s higijeničnega stališča, Italija aparate za ventilacijo, Ogri modele za cepjenje koz, Avstrija otroški špital v Ištu, knjige o sanitarnih zadevah, statistiko umrljivosti ljudij na boleznih koza, legarja, difterije in griže; razne vrste usnja, kož, papirja, tobaka in model za tramvaj. Rusija ima razstavljen rešilni voz Rudečega križa itd.

Za visokim dimnikom inostranih dežela je zanimiva razstava švicarske vasi. Vas je posneta popolnoma po švicarski vasi. Vidiš cerkev, vidiš švicarske hiše vsake vrste,

5. Vsem mladolinjubarom, zlasti šolskim oblastim se toplo priporoča, naj skrbno pazijo na vedenje dijakov zunaj šole, zlasti na dijaška stanovanja, da se bodo dijaki tudi doma versko-nravno vzgajali.

c) Visoke šole.

1. V nadi, da bode nameravano vseučilišče v Ljubljani tudi v vsakem obziru ustrezalo zahtevam slovenskega naroda, se pridružuje drugi slov. katol. shod zadevnim sklepom deželnega zbora vojvodine Kranjske, storjenim v seji dne 28. februarija 1898. in prošnji dotičnega odbora, izročeni dne 12. oktobra 1898. gospodoma ministerskemu predsedniku in naučnemu ministru in dne 15. oktobra 1898. tudi obema zbornicama državnega zbora.

2. Drugi slov. kat. shod jemlje z zadovoljstvom na znanje, da se je ustanovilo na Dunaju slovensko katoliško dijaško društvo »Danica«, istotako z veseljem pozdravlja doseganje delovanje graških akademikov v prosoh krščanskega napredka.

3. Skrbi se naj za pravno in gmotno podporo slovenskim krščanskimislečim visokošolcem in njih društvom.

(Dalje sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 27. septembra.

Bivši predsednik dr. Fuchs o položaju. Dosedanji predsednik poslanske zbornice dr. Viktor Fuchs je minuli terek na nekem volivskem shodu govoril mej drugim o bodočnosti avstrijskega parlamenta. Radikalna obstrukcija, je izjavil govornik, tudi v novem parlamentu ne izostane. Obstoječi poslovni red so ustvarili dostojni ljudje za može dostojnega vedenja, v današnjih razmerah pa ta poslovnik ni vreden pipe tobaka. Bodoči parlament, ki bo morda za 30 odstotkov radikalnejši, bo ta poslovnik istotako izrabljaj, kakor dosedanji. Potem se pa kaj lahko zgodi, da pojde parlament narazen že po preteku jednega tedna. In kaj se zgodi potem? Ali bomo zopet volili? Novih volitev bi ne mogel nasvetovati in zagovarjati noben resen politik. Kajti ravno stranke reda in dela se bodo utrudile, umaknile s pozorišča in v parlament bi prišla velika večina katilinariskih eksistenc. Potem pa gorje prebivalstvu s takim zastopom! Ako pa razpust ne dovede do nikakega cilja, potem morajo državni krmiljarji poseči po drugih sredstvih, kajti vladati je treba. Globoko pa je obžalovati, ako bo vlada prisiljena poseči po § 14 in pričeti z absolutizmom. Toda bolnik se nadja ozdravljenja do greba. Tako tudi mi ne smemo izgubiti upanja, da napočijo tudi za domovino zopet mirni, boljši časi. — Iz pojasnil bivšega predsednika je razvidno, da se prej ne izboljšajo naše parlamentarne razmere, dokler ne dobimo parlamenta na podlagi občne in jednake volilne pravice. Seveda dr. Fuchs ni povedal naravnost te misli, ker v stranki,

kateri pripada, se ni jasnosti glede tega vprašanja.

Dr. Russ se postavlja. Bivši posl. za mestno skupino Karlovi vari, znani prvoboritelj za »zatirano« nemško stvar, je že pri zadnjih volitvah le z največjim naporom ohranil si svoj državnozbornski mandat in je menda že tedaj uvidel, da v bodoče več ne dobi potrebnega zaupanja mej svojimi volivci. Sedaj se je to tudi uresničilo; da pa si bivši poslanec poskrbi za nekoliko lepši odhod, je poslal mestnemu županu pismo, v katerem izjavlja, da ne more več sprejeti kandidature, utemeljuje pa svojo odpoved z malo odkritosrčno izjavo, da po 30letnem parlamentarnem delovanju ne čuti več potrebnih močij, da bi se mogel udeleževati volitvenih bojev, ker so se v novejših bojih pokazale čisto oblike, katerih se on ni priučil ne uporabljati ne pobijati. — Zanimivo je res, kako fino čuteč je postal bivši posl., odkar se ne sme več pokazati v svojem volivnem okraju. In vendar je bil ravno dr. Russ prvi, ki je pričel z obstrukcijo ter pisal v »N. Fr. Presse« 28. aprila 1897, da »se bo še vedno našlo 50 nemških poslancev, ki bodo noč in dan posluževali se vseh sredstev poslovnega reda, da preprečijo redno delo v parlamentu«.

Kirurg profesor dr. Albert †. V 60. letu svoje dobe je umrl, kot smo omenili včeraj mej brzojavkami, v noči od 25. na 26. t. m. v Zlokomorovu na Češkem dr. Edvard Albert, vseučiliški profesor na Dunaju, mož odločno krščanskega in slovenskega prepričanja in v vseh krogih jako priljubljena oseba. Rojen je bil 20. jan. 1841. v Zlokomorovu, doktorjem medicine je bil promoviran 1867 in leta 1873 je bil že imenovan rednim profesorjem kirurgije v Inomostu, kjer je ostal do l. 1881, ko so ga pozvali na dunajsko vseučilišče kot Dumreicherjevega naslednika. Poleg svojega rednega opravila pečal se je pokojni dr. Albert izredno mnogo s pisateljevanjem, a pečal se je tudi s politiko in svoj zadnji politički govor je imel letos 6. marca v gospodski zbornici povodom razprave o Koerberjevem programu. Njegovo uspešno delovanje je bilo mnogostranski odlikovano. Bil je mej drugim vitez Leopoldovega reda in raznih inozemskih redov ter časten član pre mnogih medicinskih družb.

O zatiranju Poljakov na Poznanjskem se vrše te dni zelo važne razprave v Poznanju, katerih se udeležujejo pruski ministri Miquel, Hammerstein in Rheinbaben ter razni zastopniki ondotnih oblastev. Seveda ti razgovori nimajo namena ustaviti zatiranje Poljakov, marveč je le še bolj poostriiti. Razgovarjali so se namreč o sredstvih, kako bi še bolj zatirali poljsko narodnost ne samo v uradu in šoli, marveč tudi pri drugih podjetjih in napravah. Pruski vladi zatiranje vse prepočas napreduje in zato posega po nadaljnjih sredstvih, ki bi onemogočila rabo poljščine tudi v zasebnem življenju.

Mejnarodni socialistički shod se vrši te dni v Parizu. Prisotni so delegatje iz naše monarhije, dalje iz Nemčije, Rusije, Španije, Italije, Belgije, Anglije, Švedije, Nizozemske in iz Amerike, največ je pa seveda Francozov. Vendar pa se udeležuje pariškega kongresa le jeden del francoskih sodrugov, ker so nasprotniki Millerandovcev ostentativno ostavili zborovalni prostor. V predsedstvu ima baje vsaka narodnost po dva zastopnika, najlepše pa je to, da so mej štirimi zastopniki Avstro-Ogerske in Nemčije trije židje, namreč Singer, David, Adler. Japonski »sodrug« Katayama je doposlal odboru zelo laskavo pozdravno pismo.

Razmere v Kini so se v zadnjih dneh nenavadno in tako premenile, kakor ni nihče pričakoval. Vsakdo je mislil, da je vojska končana, vstaja vsaj za silo udušena in da se v najkrajšem času prično mirovna pogajanja, ki jih bo vodil s kitajske strani Li-Hung-Čang v družbi s princem Čingom. Sedaj se je pa pokazalo, da so bila vsa ta kitajska poročila do cela izmišljena in da so se Kitajci pripravljali le na novo, še večjo akcijo. Najnovejša poročila so pa svet naravnost presenetila. Princ Tuan, prvi vođa bokerskih čet, je prišel na krmilo kitajske vlade ter pomagal do veljave cesarici-vdovi. Sicer Li-Hung Čang, navidezni prijatelj tujcev, še vedno ni odstranjen s pozorišča, marveč imenovan je bil v poslednjem času celo podkraljem v pokrajini Pečili in s tem vrhovnim poveljnikom nad četami imenovane pokrajine, toda istodobno je bil imenovan mohamedanec in odločni pristaš bokserjev, general Tungfuhsiang, poveljnikom severnih čet, torej pred vsem onih v pokrajini Pečili, ki se bodo uprle Waldersseejevi armadi. Pričakovati je torej mesto miru morda še bolj vročih bojev. Grof Walderssee bo takoj ob svojem dohodu stavil ultimatum kitajski vladi, poslednja pa baje ne bode čakala niti tega trenutka. Mogoče je sicer še, da poročil iz Shanghaja ne smemo smatrati tako resnim in kitajski poslanik v Petrogradu sam dvomi nad resničnostjo najnovejših poročil.

Glasba.

»Missa solemnis« ad IV. voces inaequales cum Organo aut comitantibus 2 Violinis, Viola, Violoncello, Contrabasso, 2 Clarinetis, Flauto, 2 Cornibus, Trombone, composuit Ignatius Hladnik, op. 38. Partitura s 4 glasovi stane 4 K, glasovi po 30 h, partitura za orkester 2 K. V Ljubljani. Založil skladatelj. Tiskala Katoliška Tiskarna. — Ta krasna maša je posvečena novomeškemu g. proštu dr. Sebast. Elbertu. Zložena je tako izborna, da jo najtopleje priporočamo. X.

Dopisi.

Z Gorenjskega, 19. septembra. (Po katoliškem shodu.) Slavnostni dnovi katoliškega shoda so minuli; udeleženci so se razšli na razne kraje in bodo raznesli ogenj navduše-

nja do zadnje kože naše slovenske domovine! To je bilo zares lepo, to je bilo zares krasno: to očitno spričevanje katoliške zavesti in verskega prepričanja, to ne more ostati brez uspeha in najboljših posledic!

Po okolščinah soditi nasprotnikov sicer nismo pridobili, pač pa se bo ohranilo, kar je dobrega, in utrdilo, kar je omahljivega med nami. Ako primerjamo prvi in drugi katoliški slovenski shod, potem je očitno, da smo napredovali v teh osmih letih in da resolucije, sklenjene na prvem shodu, niso ostale brez sadu. Posebno krščansko združenstvo se je v tem času močno razširilo med našim ljudstvom. Že to, da je bilo pri drugem shodu do 4000 udeležencev, dočim jih je bilo na prvem le dobrih 1700, že to govori bolj kot vse drugo, da smo zelo napredovali.

Zato je dobro opomnil dr. Šusteršič, da nas je več in da nas bo vedno več! Kljub temu pa nasprotnikov ne smemo preizkušiti. Ker imajo denar, imajo tudi vpliv, in ker so brezobzirni, se jih mnogi preveč boje. Marsikateri, ki je v sroju katoliškega prepričanja, se je bal priti na shod, da ga ne razvpijejo kot klerikalca, in sicer verni Ljubljancje si niso upali razobesiti zastav, da se ne zamerijo Hribarju, ki je v svoji nezmotljivosti obsodil katoliški shod.

Sploh se je Ljubljana pri tej priliki pokazala v prav slabi luči. Če pride od nekod le par Sokolov ali nekaj ognjegascsev, vse je po koncu in v zastavah, zdaj pa, ko je prišlo 4000 slovenskega ljudstva in med njimi štirje cerkveni knezi, mnogi duhovski in tudi nekateri svetni dostojanstveniki ter blizo 300 županov, zdaj se Ljubljana ne zmeni za to in njen župan se sramuje priti na shod, kakoršnega še ni videla Ljubljana, na shod, ki je časten in velečasten za kranjsko deželo in posebej za ljubljansko mesto.

Ali ni to sramota, da so celo mnoge ljubljanske ulice bile brez zastav in da je razun iz duhovskih hiš le tu pa tam kaka zastava molela iznad strehe. In kako malo Ljubljancjev se je udeleževalo odsekovih in slavnostnih sej? Razun ljubljanskih duhovnikov in članov krščansko-socijalne zveze si videl le malo Ljubljancjev. Še takih ni bilo blizo, ki večinoma žive le od cerkvene denarja. Zato pa je bila udeležba z dežele toliko večja in posebno močno je bilo zastopano kmetiško ljudstvo, kar je toliko več vredno, če se pomisli, da so imeli nekateri občutljive stroške, posebno tisti, ki so od daleč prišli.

Če je navzočih blizo 300 županov, če jih je prišlo samo iz Ribnice 100 udeležencev, če je poslala skoraj vsaka občina in župnija svoje zastopnike, potem je to dokaz, da prosto, nepokvarjeno ljudstvo na deželi ne mara za liberalizem in da zvesto drži s svojimi škofi in duhovniki in da bo za naprej še trdneje držalo z njimi. Ti tisoči vernega slovenskega ljudstva so glasni protest proti nesramnim napadom v liberalnih časnikih na cerkev in duhovščino. Ljudstvo

vidiš Švicarko pri »štaturah«, ko tke platno, vidiš starca, ki izrezuje žlico, vidiš gole gore in mogočni slap, vidiš krave in koze v planini, čuješ švicarski »jodel« izza gore, govoriš s Švicarji, greš v hlev in pokušaš kravje mleko. Tudi Viljema Tella kapele ne zgrešiš ob jezercu pod goro.

Toda povrnimo se k Seni. Tu najdemo Schneiderjev paviljon, ki ima obliko železne trdnjave. Tvrška Schneider je na Francoskem to, kar je na Nemškem Krupp (železni kralj). V paviljonu se vidijo kanoni vsake vrste in posamični deli. V sosednem paviljonu (Vicker & Maksim) se vidi gorski kanon, ki je le 25 kg. težak in ustrelji 600-krat na minuto. Tvrška Schweitzer ima peč (four continu), ki kruh zgnete in speče. Moka se strese v peč, stroj jo zgnete, obliči, potisne v peč (48 kosov naenkrat) in speče. Druga peč zopet je premakljiva in speče 180 kosov naenkrat.

Na invalidski Esplanadi si oglejmo Konstantinovo palačo. Tu najdemo cerkvene izdelke, kakor krasno prižnico (iz St. Clouda), modele oltarjev, krstni kamen iz Holanda, češko kapeló; nadalje smirna-preproge, ure (ena ima 22 mm. v premeru in velja 20.000 frankov), vijakov na tisoče in tisoče in druge priprave za ure, puške z udelano

uro, fonografe itd. Gledalec strmi nad orjaškimi in umetnimi izdelki iz keramike (ogledalo 8-15 m. visoko), občuduje nirenberško razstavo o rezbarskih izdelkih (Kunsttreheri), ogleda Solingenovo zbirko samih škarij, a največjo pozornost vzbujajo dragi kameni, biseri, kristali, opali, hijacinti, smaragdi, azuri, demanti, beli in črni, se blesketajo pred našimi očmi. Na milijone vrednostij se skriva po teh steklenih postavcih: največji briljant, ponarejen, ima 5000 karatov, a največji pravi demant ima 239 karatov, vrti se na igli naokrog ter je zavarovan za 10 mil. frankov.

Toda bodi dovolj! Oči se utrudijo, duh je prenakopičen in srce si želi samote. Dometože se poloti človeka:

Dajte moje mi planine,
Dajte moje mi gore . . .

Poravnava račun od stanovanja, ki ni previsok, pospraviva vse reči v svoj kovček in hajdi iz mesta — iz vrišča in ropota, izpred visokih hiš in širokih ulic, hajdi iz Pariza.

Že smo na kolodvoru severno-izhodne železnice, vstopimo in se odpeljemo. Po rodovitni dolini, znameniti po velikih bitkah in pridelovanju šampanjca dospemo v mesto Nancy, odtod pa skozi 2600 metrov dolgi

vogeški tunel v Avri-court, zadnjo francosko postajo. Preiščejo nam kovčke, zamenjamo ostali francoski denar v nemške marke, naravnano svoje žepne ure za 55 m. naprej in stopimo na nemška elzaška tla.

Spominu o. V. Vannutelli-ja.

O. Vincencij Vannutelli iz reda dominikancev je umrl. Ubogi Vannutelli! Postal je žrtev železniške katastrofe blizu Castela Jubileo, ki je zadela isti vlak, v katerem se je vozil po pogrebu kralja Humberta tudi ruski veliki knez Peter Nikolajevič s so-progo. Vlak, ki je trčil, zlomil je o. Vannutelli-ju pravo nogo in ob enem poškodoval notranje telesne organe. Odnegli so ga v vojaško bolnišnico v Rim, kjer je čez dva dni umrl.

Ime o. Vannutelli-ja je menda vsakemu Slovanu dobro znano. O. Vannutelli je bil mož ideje. Ideja, za katero je on živel, gorel in delal celih trideset let, je bila ideja združenja vzhodne cerkve z zahodno pod poglavarstvom papeževim. S tem namenom je skoraj dvajsetkrat potoval po vzhodu, bil je v Carigradu, na Grškem, v Mali Aziji in Palestini ter je izdal nič manj kakor pet in dvajset obširnih spisov, v katerih je popisal

svoje potovanje ali pa je predaval »o vzhodu« v jedni iz prejšnjih rimskih akademij — Arkadiji. Sploh, kjer je le mogel, je za svojo idejo delal. Zlasti v tem oziru ga je zanimala Rusija, s katero je imel ozke vezi. Vannutelli je prerokoval Rusiji sijajno bodočnost in v tej bodočnosti je videl uresničenje svoje misli. Zastonj se mu je razlagalo, da je njegova misel o združenju dveh cerkev, ločenih že tisoč let — utopija; on je vendar le bil o uresničenju svoje ideje prepričan in govoril o združenju obeh cerkev kot o neizogibnem dejstvu, ki ga name-rava božja previdnost. Vannutelli je namreč sklepal tako-le: Kar ni mogoče sedaj, more biti jutri; kar ni mogoče človeku, je mogoče Bogu in združenje cerkev v eno je delo božje, o katerem je prerokoval sam Ustanovnik krščanstva z besedami: »in bode en hlev in en pastir«.

Može ideje se navadno od drugih imenujejo — utopisti. A koliko utopij se je že tekom stoletij uresničilo! Krščanstvo samo se je smatralo v prvem stoletju rimskega cesarstva za največjo utopijo in konečno je vendar postalo vsesvetovno. Potemtakem ne smemo moza idej meriti z mero, ki se rabi v navadnem življenju. Sicer ideja, za katero je Vannutelli živel, ni njegova osebna last-

čuti, odkod mu preti poguba, in ve ceniti svoje prave prijatelje, ki mu res dobro hočejo in ki mu tudi svetujejo in pomagajo v težkem boju za vsakdanji kruh Liberalizem loči in osamljuje ljudi, da jih lože izkorišča; krščanski socializem pa jih druži in krepi, da ne omagajo! Zato tak vrisč v liberalnem taboru zoper krščansko organizacijo in umno združništvo. V prostem kmetiškem ljudstvu in med delavci je še mnogo moči, le zbrati jih je treba. In tega se boji liberalizem, ker ve, da mu je potem odklenkalo.

Naše ljudstvo naj bi že vendar enkrat do dobre spoznalo, da je nespametno podpirati ljudi, ki so njegovim načelom ravno nasprotni, in da bi ne nosilo svojega denarja tistim, ki grde njega in njegovo versko prepričanje z besedo in pismom. Krščanska organizacija, to naj bo naše geslo po drugem katoliškem shodu, krščanska organizacija, to naj bo znamenje, v katerem hodemo zmagali! In če bi drugi slovenski katoliški shod tudi družega ne bil pokazal, kakor to, kako daleč je že segla krščanska organizacija in kako močno je že razširjena v nekaterih krajih, že to je velikanskega pomena.

Iz krajev, kjer je krščanska organizacija živa in močna, je bila tudi udeležba velika, ko nasproti iz tistih krajev, kjer take organizacije ni, ni bilo nobenih zastopnikov ali le posamezni.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 27. septembra.

Zaplemba. Včerajšnje številko našega lista je zaplenilo drž. pravdnštvo zaradi notice »Kako hočejo Nemci rešiti celjsko mestno skupino«. Priredili smo takoj drugo izdajo.

Osebnosti. Višji okr. komisar Jakob Rubelli pl. Sturmfest, doslej pridržen ministerstvu za notranje posle, je imenovan okr. glavarjem za Kranjsko. — Začasni učitelj na c. kr. obrtni strokovni šoli v Ljubljani, g. H. Podkrajšek, je imenovan stalnim učiteljem. — Včeraj se je v Št. Jurju ob Ščavnici na Štajarskem poročil g. Fran Klemenčič, sourednik »Edinosti«, z gospodično Ivanko Anžič, urednico »Slovenke«.

Gospod Ivan Trinko - Zamejski, slovenski pisatelj iz beneške Slovenije in profesor modroslovja na nadškofijskem liceju v Vidimu, se je zadnje tri dni mudil v Ljubljani, kjer je obiskal svoje znance ter si ogledal mesto, deželni muzej, umetnostno razstavo, Narodni dom, Katoliški dom, gledališče in druge znamenitosti.

Volilski shod skliče bivši državni poslanec g. Viljem Pfeifer prihodnjo nedeljo 30. t. m. popoldne ob 3. uri v Gradacu v Beli Krajini v gostilni g. Julija Mazelle, Volilci so povabljeni, da se shoda udeleže v obilnem številu.

nina. Ako ni pri nas dejatelj v vprašanju zedinjenja vzhodne cerkve z zahodno, jih je kje drugje dovolj, posebno v Rimu. V Rimu so moške, kateri to vprašanje proučujejo teoretično, kakor na pr. ruski jezuit o. Julijan Astromov; so tudi taki, ki se s tem vprašanjem pečajo v zgodovinskem oziru na pr. barnabit o. Tondini; nekateri pa v tem vprašanju predavajo in skrbijo, da bi je uvedli, kolikor mogoče, v praktično življenje. Na čelu zadnjih stoji sam sveti oče Leon XIII. in eden izmed njegovih najdelavnejših pomočnikov je bil o. V. Vannutelli.

Vsi znanci gotovo žalujejo nad grobom Vannutelli - jevim. In znancev je imel rajni dolgo vrsto, ne samo v katoliškem svetu, ampak tudi na azijskem vzhodu in na Ruskem. Dobrotljivost, osebnost, nepristranost, ponižnost in skromnost — to so lastnosti, ki so rajnega dičile in odlikovale v krogu tistih, ki so ž njim občevali.

Mladi laški kralj, ki je obiskal v bolnišnici žrtve železniške katastrofe, je izrazil pri postelji bolnega Vannutelli-ja željo, da bi se čim prej zopet vrnil k svoji »apostolski delavnosti«.

A Vannutelli se k nji ni več vrnil . . . Bog ga je poklical k sebi . . . Včrnyj pokoj jemu! Svečan.

Volitve v Istri. V ponedeljek so se sešli hrvatski in slovenski dež. poslanci iz Istre, da se dogovore zaradi volitev v drž. zbor. Sklenili so, da se postavijo kandidatje v vseh petih volilnih skupinah. Kot osrednji odbor bode poslovalo pol. društvo »Edinost« v Trstu.

Bohinjska železnica. Piše se nam iz Boh. Bistrice: Delo za železnico po obdinskem pašniku proti projektiranemu Kolbapredoru hitro napreduje. Čez nekaj dni se bo pričelo že z napornim delom v goro. Ni pa še definitivno določeno, bo-li jeden ali dva predora. Po mnenju veščakov bi dva nič več ne stala, kakor jeden. Bohinjska železnica bo imela brez dvoma veliko prometa. Le v interesu varnosti je, da se na višjem mestu odločijo za dva. Nadalje pa tudi iz zdravstvenega ozira. Pri tolikem prometu, kakor se ga je nadejati, si pač ne moremo misliti, da bi bil jeden predor v dolgosti 6365 metrov brez nadležnega premogovega dima; zračen bi gotovo ne bil. Kaj se bo v tem oziru sklenilo, bo prihodnost kmalu pokazala.

Pozor! Poroča se nam, da se oni nesrečni duhovnik zmešane pameti, Janez Bezeljak, ki se je povrnil iz Amerike, potika po Slovenskem ter se po župniških predstavila pod tujimi imeni. Za ljubljansko škofijo mu je odvzeta pravica maševati ali kako drugo cerkveno opravilo izvrševati, torej pozor!

Umrli je 25. t. m., kakor se nam s Trebelnega poročila, Josipina Zorè, mati č. g. Janeza Zorèta. N. v. m. p!

Iz Boh. Bistrice se nam piše: Po naši občini se razširja med mladino »dušljivi kašelj«. Bolnih je nad 50 le šolskih otrok. Danes dne 25. t. m. smo morali s šolo prenehati. Ako do 12. okt. bolezen pojena, bomo s podukom zopet pričeli. — Na Nomeni se je poleg kašlja pojavila še davica. Jedna šolarica je dosedaj umrla. Vse potrebno se je precej ukrenilo; torej je upati, da se kmalu ustavi. — Iz Gorij pa se nam piše, da ondi in na Bledu ni več dušljivega kašlja, pač pa je bil meseca julija s tem popravljamo dotično notico.

Na novomeški gimnaziji je od 18. do 24. t. m. šest osmošolcev ponavljalo zrelostne izpite. Od teh jih je pet naredilo preskušnje.

Na umetniško razstavo v Ljubljano prirede tudi štajerski Slovenci 14. oktobra skupen izlet. — Razstavo je do torka zvečer obiskalo 1239 oseb.

Dr. Pommer obiskuje svoj volilni okraj. V Celju je imel v ponedeljek shod, kateremu je predsedoval celjski župan Stiger. Pommer je pravil celjskim Nemcem, da morejo avstrijski Nemci pripoznati samo jeden oktroa in to je oktroa, s katerim se država postavi na trden nemški temelj. Urednik celjske »Deutsche Wacht« je predlagal Pommerju zahvalo, ki se je sprejela. Druge zaupnice Pommer ni dobil. Na shodu ni nihče predlagal, naj se dr. Pommer zopet voli.

Graški župan dr. Graf bode v Gradcu kandidiral za štajerski deželni zbor namesto umrlega Kollerja. Izjavil je, da bode v dež. zboru strog pristaš nemške ljudske stranke.

Izlet na ljubljansko barje. Minoli teden se je vršil v Celovcu učni tečaj o uporabi šote, ki se dobiva na barjih. Ob enem je bil občni zbor nemško-avstrijskega društva za obdelovanje barja. Osemnajst članov tega društva, strokovnjakov iz raznih avstrijskih dežel, je v nedeljo napravilo izlet v Ljubljano in na barje. Popoldne so se zbrali v dež. muzeju, kjer sta predavala kustos Müllner o osuševanju barja, nadinženar Žužek o dotičnem Podkagskega načrtu. V ponedeljek zjutraj se je vsa družba odpeljala na barje, kjer so si najprvo ogledali šolski vrt in malo razstavo barjanskih pridelkov, potem pa štacijo za obdelovanje barja na Karolinski zemlji, kjer je dr. Kramer dajal pojasnila. Popoldne se je družba skozi Skofeljco odpeljala na Ig in v Ljubljano nazaj.

Slovesno obljubo so storili danes v frančiškanski cerkvi bogoslovci iz reda svetega Frančiška: Krizostom Wester, Albert Pirc, Kerubin Tušek, Ambrož Remic, Maksimilijan Brelih, Arhangelj Appej. Jutri prejmo v knezo-

škofovi kapeli subdijakonat, v nedeljo 30. t. m. dijakonat, 4. oktobra prezbiterat. Subdijakonat in dijakonat prejme tudi Alkan-tara Črtanče.

Ljubljanske novice. Prijet anarhist. Mož, katerega so v Ljubljani prijeli vsled suma, da je nevaren anarhist, se piše Umberto Nemeč, rojen leta 1877 na Reki, pristojen v Dragomelje, politični okraj Kamnik. Delal je od 3. junija pri Tönniesu. Aretovani izjavlja, da je bodalce, katero so našli pri njem, sam izdelal za nekega prijatelja. Pri hišni preiskavi se ni našlo nič sumljivega. — Sitna zamenjava se je pripetila gostilničarju in gostilničarici v gostilni pri Tostiju v Cerkvinih ulicah. Stal je ob 10. uri zvečer pred njima pijanček, katerega je dušila žena po žganju. Ker gostilničar ni bil voljan ustreči žganjarjevi želji po žganju, se je žganjar razrdil, opsoval gostilničarko in — stekel. Razburjena gostilničarka in gostilničar sta stekla za njim, a v razburjenosti zgrešila sta pravo smer žganjarjevega bega ter zadela na dva gospoda. Vse zagotavljanje o nekrivdi gospodoma ni nič pomagalo, gostilničarka je pripečatila jednemu gospodu klofuto, ki se je zopet vrnila. Naposled se je stvar vendar pojasnila in se je dokazalo, da je žganjarček imel izredno srečo na begu. — Uro, na kateri se ne vidi, koliko je ura, so postavili na Mestni dom. Ljudje se tej napravi smejo. Danes ugibajo mestni inženirji, kako bi popravili to nagajivo električno uro!

Ljubljanska mestna ljudska kopelj. Od 16. do 22. t. m. oddalo se je v mestni ljudski kopelji vsega skupaj 812 kopelj in sicer za moške 713, pršnih 540, kadnih 173; za ženske 99, pršnih 30, kadnih 69.

Delo »Lege« v Dalmaciji. »Lege« hoče v Spljetu sezidati šolo za 40.000 K. V Arbanasah pri Zadru napravi »Lege« šolski vrtec.

Raiffeisenove zadruge na Hrvatskem. Odbor za snovanje Raiffeisenovih zadrug na Hrvatskem je imel včeraj svojo drugo sejo. V odbor, ki bo izdelal pravila za centralni denarni zavod, so bili izvoljeni gg. dr. Derenčin, dr. Radić in Barbić.

Iz Vevč se nam piše: V »Rudečem Praporu« neki rudečkar tarna, da ne razume pomena kršč. soc. strokovnega društva. Na to mu odgovarjamo, da vevški delavci v večini že vedo, zakaj nočejo svojih trdo prisluženih novcev pošiljati dr. Adlerju in tovarišem na Dunaj in jih raje sami doma nalagajo za svoje tovariše. Ko bi vsi delavci toliko razumeli, ne pasli bi se razni postavači ob delavskih žuljih. Tudi vemo dobro, da bi rudečkarji radi razrdli naše bralno, podporno in strokovno društvo. Upamo, da se vam ne posreči z vašimi psovkami v »Praporu«. Dobro si zapomnite: Kogar vi napadate, ta je lahko ponosen na svoje prepričanje in samozavest. Na druge vaše neslanosti ni vredno odgovarjati.

V Sp. Kašlju je v ponedeljek Anton Mehle vozil z njive fižol. Na vozu je imel 3letnega sina, ki je padel z voza, da mu je kolo šlo čez telo. Otrok ni bil skoraj nič poškodovan.

Koliko veljajo volitve. Samo na Dunaju znašajo razni upravni stroški za volitve 208.000 K. Kolika ogromna svota stroškov je še le za vso državo!

Kako je zvit Španjec ogoljufal turško vlado. Neki zvit Španjec je iz Barcelone poslal v Carigrad turški vladi brzojavno vest, da je v Carigrad odpotovalo več anarhistov, mej njimi tudi Brescijeve drug. Izjavil je, da bode anarhiste izdal, ako mu turška vlada da 4500 frankov za pot v Carigrad. Turška vlada je bila vsa v skrbeh za sultanovo življenje in res, v nekaj dneh je zvit Španjec dobil od turškega konzula 4500 frankov ter obljubo, da v Carigradu dobi še 2000 frankov za svojo poštenost. Zvitega poštenega Španca sedaj ni ne v Barceloni, ne v Carigradu. Turška vlada je svoj strah pred anarhisti drago plačala.

Darovi.

Za Jeranovo dijaško mizo: G. dr. Mauring, župni upravitelj na Igu 5 K mesto venca na krsto dr. Lampeta. — V isti namen g. Jož. Preša, župnik v Ovčišah 10 K. — G. Ant. Ramoveš, župnik v Dobropoljah 10 K. namesto venca na grob bogo-

slovca g. J. Juvana. — G. A. Kukelj, župnik v Št. Jurji 5 K.

Družbis v. Cirila in Metoda so od 1. do 25. sept. t. l. poslali prispevkov p. n. gospoda in društva: Vesela družba v Konjicah ob odhodu dra. Jankoviča 9 K 20 h, učit. Fr. Zupančič v Skomarjah pri Vitanju v spomin + Jan. Svobode 50 K, žup. Ivan Sakser 4 K, na svatovščini g. Iv. Trtnika nabrala gđc. Minka Trtnikova 7 K 60 h, Luce (?) v Litiji 10 K, jugosl. stol v Pragi mesto venca za + Stanka 10 K, žup. Andrej Podhostnik v Sromljah 10 K, podružnica na Vranskem 80 K, hranilnica in posojilnica v Sinđivesi (Kor.) 100 K, moška podružnica v Starem trgu 79 K 80 h, ženska podružnica v Starem trgu 28 K, 10 h, žup. Iv. Sakser ob Strossmayerjevi petdesetletnici 4 K, podružnica v Trziču 275 K 14 h, slov. katol. društvo za kamniški okraj 42 K 50 h, neznan darovalec 4 K, atlet pri sv. Rupertu v Slov. goricah 3 K, kapl. Fr. Kralj v Loškem Potoku 2 K, uredništvo »Slovenca« 12 K 36 h, upravništvo »Slov. Nar.« 165 K 86 h.

Blagajništvo družbes v. Cirila in Metoda.

Za Marijanišče: G. Fr. Oswald, katehet v Idriji, mesto venca na krsto pokojnemu dr. Fr. Lampetu 25 K. — V isti namen g. Ivan Lavrenčič, dekan v Šmartnem pri Litiji, 10 K, in g. Janez Mikš, župnik na Trsteniku 6 K (v spomin »kranjskega Slomška«). — Bog plačaj!

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 27. sept. Knez in škof lavantinski dr. M. Napotnik, je od cesarja odlikovan z velikim križem Franc Josipovega reda.

Dunaj, 27. septemb. Pri grofu O. Thunu se vrši 2. oktobra posvetovanje zaupnikov liberalnega veleposestva vseh avstrijskih kronovin radi volitev.

Dunaj, 27. sept. Podžupan Neumayer bo kandidat kršč.-soc. stranke v Leopoldovem mestu proti židu Kareisu.

Dunaj, 27. sept. Vlada bi sklicala galski dež. zbor ob enem s češkim, ako češki poslanci obljubijo, da se vzdrže politične debate.

Dunaj, 27. sept. Iz poučenih krogov se čuje, da bode sveti oče izdal okrožnico o krščanski demokraciji.

Praga, 27. sept. »Politik« javlja, da vlada ne skliče dež. zbora, marveč bo le izšla cesarska naredba, ki bo uredila pobiranje davščin.

Praga, 27. sept. Občinski svet je sklenil, da se odstranijo vsi nemški napisi raz nemških ljudskih šol.

Zagreb, 27. septembra. Letošnja glavna skupščina stranke prava se vrši v Zagrebu.

Rim, 27. sept. V cerkvi sv. Petra je vsprejel včeraj papež blizu 30.000 romarjev ter jim podelil blagoslov. Papež se prav dobro počuti.

Monakovo, 27. sept. Prihodnji kongres katoliških učenjakov se vrši na Dunaju ali pa v Rimu.

Madrid, 27. sept. Tukajšnji turški poslanik je prosil vlado, naj ga odpokliče domov, ker mu manjka denarja, da bi zadovoljil svoje upnike.

London, 27. sept. Iz Pretorije poročajo: Večji oddelek na konjih pod poveljstvom polkovnika Lisleja je odšel zasledovat Deweta (!) — Roberts poročja 25. t. m.: General Hamilton je našel v Krokodilovi reki 13 topov, večinoma porušeni. Mej temi je bilo več topov, ki so jih Buri svojedobno ugrabili Angležem.

Pariz, 27. sept. Reuterjev urad poročja iz Lavrenco-Marqueza: General Pole-Carev in Hamilton se nahajata s 3000 možmi v Komatiportu; pridružil se jima je Kitchener, ki je došel iz Hectorspruita. Železnica prične danes voziti. Na parniku »Herzog« je odpotovalo mnogo inozemcev in Burov, ki so vzeli seboj precej zlata. Predsednik Krüger biva še v guvernerjevi palači.

Haag, 27. septembra. Vojna ladija »Helderland« odide v petek iz Adena proti Lavrenco-Marquezu, da vsprejme predsednika Krügerja.

Vojska na Kitajskem.

Dunaj, 27. sept. „Wien. Abendp.“ poroča, da v kratkem odrine iz Pulja parnik „Leopold“, ki je namenjen v vzhodno Azijo. Njega moštvo bo nadomestilo v dosedanjih bojih s Kitajci padle vojake.

Kolonja, 27. septembra. Včerajšnji „Köln. Ztg.“ poročajo iz Berlina, da tam se ni nič znano o ultimatumu Walderseeja.

Petrograd, 27. sept. Kitajski poslanik izjavlja na vprašanje glede princa Tuana, da dvomi nad dotičnimi poročili, ker je odstranitev princa Tuana glavni pogoj za pričetek mirovni pogajanj. Poslaništvo že dalj časa ne dobi direktnih povelj od cesarja, ki biva v Paotingfu, in občujeje z vlado le posredovanjem Li-Hung-Čanga.

Pariz, 27. sept. „Agence Havas“ poroča iz Kantona: Ropanja in požigi se nadaljujejo po posamnih misijonskih postajah. V Kwangtungu so misijonarji ubegli nevarnosti, a brez strehe je 3000 kristijanov.

London, 27. septembra. Iz Shanghai poročajo 24. t. m.: V razgatu, ki ga je izdal princ Tuan v ime cesarice-vdove, se izjavlja, da bo obglavljen vsak Kitajec, ki ne bi podpiral kitajske armade v boju proti tujcem. Isto se zgodi z njegovo rodbino.

Zaročenca.

(I promessi sposi.)

Milanska povest iz sedemnajstega veka. — Laški spisal Alessandro Manzoni. prevel I. B.—č.

(Dalje.)

„Torej“, povzame Federigo, „ker uboga deklica ne bode mogla takoj domov, utešilo jo bode, ko zopet vidi svojo mater. Če se torej tukajšnji gospod župnik ne vrne, predno grem jaz v cerkev, povejte mu, naj pripravi voz in konje; pošlje naj pametnega moža po ženo!“

„Ali bi šel jaz?“ reče don Abbondio. „Ne, ne vi. Imate že drugo nalogo“, odgovori kardinal.

„Šel bi“, meni don Abbondio, „da bi na vse pripravil ubogo mater. Ona je zelo rahločutna. K nji mora iti kdo, ki jo pozna in zna ravnati z njo, da ne pokazi vsega!“

„Radi tega vas prosim, da povejte gospodu župniku, da naj izbere pripravnega moža. Vas je bolj treba drugod“, reče kardinal. Hotel je reči: „Ona ubožica mora kmalu zopet videti kak znan obraz, zaupljivo osebo, v onem gradu, kjer je prebila toliko ur, polnih gorja, in gledala v negotovo temno bodočnost.“ A tega ni mogel naravnost reči pred tretjim navzočim gostom. Čudno se je zdelo kardinalu, da ga don Abbondio ni precej razumel in sam mislil na to.

Ker župnik ne odneha, misli takoj, da za tem tiči kaj drugega. Pogleda ga v obraz in takoj opazi, kako se boji potovati in par minut prebiti sam s tem groznim človekom. On hoče tedaj razgnati to strahopetnost; ker pa ne more stopiti z župnikom v stran in mu zašepetati na uho v prisotnosti novega prijatelja, zdi se mu bolj pripravno storiti, kar bi storil tudi navzlic temu, namreč go-

voriti z neznancem samim; iz njegovih besed bi don Abbondio posnel, da se tega človeka ni treba več bati.

Približa se torej k neznancu z ono nepriljeno zaupljivostjo, ki se zrcali v novem prijateljstvu, a tudi pri starih zvezah in mu reče: „Ne mislite, da bi bil to prvi in zadnji obisk! Saj pridete nazaj s tem dobrim duhovnikom?“

„Da se vrnem?“ odgovori neznanec. „Če bi me ne marali, vlegel bi se pred vaša vrata kot berač. Z vami moram govoriti, vas poslušati, vas gledati! Jaz moram biti pri vas!“

Federigo ga prime za roko, stisne mu jo in reče: „Ali bi hoteli priti k obedu? Jaz vas pričakujem. Mej tem pa grem jaz molit in se zahvalit Bogu z ljudstvom vred. Vi uživajte prve sadove usmiljenja.“

Don Abbondio mej tem pogovorom stoji kakor bojzljiv deček, ki gleda, kako gospodar gladno svojega velikanskega kodratega psa z rudečimi očmi, o katerem je znano, da grize in da je hud. Deček poslušja gospodarja, ki trdi, da je njegov pes dobra, mirna, blaga živalica; gleda ga, a ne pritrdi in ne ugovarja, ne upa se pa tudi približati se psu, da bi mu dobra žival ne pokazala zob, četudi le navlaš. Ne upa se bojzljivo se oddaljiti. Misli si: „O, če bi bil doma!“

Kardinal hoče oditi, drži še vedno neznanca za roko in ga pelje s sabo; opazi pa zopet ubozega moža, ki je stal zadaj pobit, nejevoljen, kisló se držeč. Kardinal si misli, da vzrok tega tiči v tem, ker nekako pozabljen in zapuščen mora stati v kotu, tem bolj, ker je ta hudobnež tako dobro vsprejet in čiščen; zato se obrne mimogredé nanj, ustavi se in reče, prijazno se smehljajoč: „Gospod župnik, vi ste uže od nekdanj z mano pod streho najinega Očeta, a ta ... ta perierat et inventus est.“

„O kako me veseli!“ reče don Abbondio in se obema globoko prikloni.

Nadvladika gre naprej in odpré duri, katera otvorita od zvonaj dva služabnika, ki sta stala na obeh straneh vrat. Čudna dvojica se prikaže radovednim pogledom v sobi zbrane duhovščine. Na obrazu obeh se zrcali različna ginjenost, ponižna radost na častiljivem obličji Federigovem, na neznančevem pa plašnost in srčnost ob jednom, dotedaj nepoznana sramežljivost, skesanost, četudi ne more zakriti in zatajiti svoje divje in silne nravi. Pozneje se je izvedelo, da se je marsikateri gledalec spomnil besed proroka Izajija: „volk in jagnje pojmeta na pašo, lev in govedo bodeta skupaj jedla seno.“ Za njima gre don Abbondio, a ne briga se nihče zanj.

Ko sta kardinal in neznanec sredi sobe, vstopi strežaj ter pove kardinalu, da je izvršil kapelanova naročila, da so mule in nosilnica pripravljene in da čakajo le še na ženo, katero je šel župnik iskat. (Dalje prih.)

Umrli so:

24. septembra, Frančiška Lavrin, delavka, 31 let, Gradišče 7, jetika — Pavla Šventner, pečarja hči, 5 mesecev, Gradaške ulice 16, jetika. — Anton Mencin, zasebni sluga, 60 let, Levstikove ulice 15, vsled raka.
25. septembra, Otton Gec, delavca sin, 10 mesecev, Sv. Petra cesta 20, želodčni in črevesni katar.
V bolnišnici:
22. septembra, Franc Verbič, železniški delovodja, 52 let, anaemia acuta.
24. septembra, Franc Por. dninar, 45 let, naduha. — Marija Čerček, sodnijskega knjigovodje žena, 40 let, suicidium e mel neholia gravi — Jurij Godeša, gostač, 75 let, bronchitis acuta.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m, srednji zračni tlak 786,0 mm.

čas	čas opa-zovanja	Stanje baro-metra v mm.	Tempera-tura po Celziju	Vetrovi	Noba	Veljavna v. 24 urah
16	9 zveč.	738,0	17,6	sr. jzah.	del. oblak.	
27	7. zjutr.	739,3	18,8	sl. svzh.	skoro jasno	0-0
	2. popol.	738,0	24,0	sr. jzah.	jasno	

Srednja večernišnja temperatura 17,7, normale: 13,4.

Zahvala. 858 1-1

Slavici posojilnici v Radovljici in Gorjah sta podpisano županstvu poslali izdatno podporo ribniškim pogorelcem. Prva je darovala 200 K in druga 60 K. Za ta velikodušna darova izreka županstvo v imenu pogorcev najudanejšo zahvalo. Bog plačaj!

Županstvo Ribno na Bohinjski Beli,
dné 24. septembra 1900.

Janez Burja, župan.

Zahvala. 857 1-1

Podpisana izrekava v svojem in svojih sorodnikov imenu tem potom bajiskrenejšo zahvalo vsem, ki so prihiteli od blizo in daleč, da spremijo truplo pokojnega, predragga mi sina in župnika, gospoda

Frančiška Zakrajšeka

k zadajemu počitku ter so me tolažili mej boleznijo in ob smrti v neizmerni žalosti.

Prav posebno zahvaljujem se pred. gg. oo. misijonarjem, osobito pred. g. provinci-jalu P. Konstantinu za veliko potrpežljivost, s katero je moral v tem žalostnem času voditi sv. misijon, pred. g. dekanu Frančišku Dolinarju za tolažilni govor in pokop, vsem čast. gospodom sobratom za obilno udeležbo, sodraškemu pevskemu društvu za gniljivo pelje v cerkvi in na grobu in konečno vsem sočutnim župljanom in onim, ki so se udeležili sv. maš za dušo rajnega.

V Dragi, dné 26. septembra 1900.

Marija Peček, Tomaž Zabukovec,
mati, kapelan v Dragi.

Zahvala. 854 1-1

Ob smrti našega iskrenoljubljenega sinčka

Viktorja Simčič

učenea II. razreda

izrekamo najprširnejšo zahvalo vsem, ki so rajkega o boleznih obiskali in ga spremili k večnemu počitku. Posebno pa izrekamo č. g. Viktorju Köchler-ju, kapelanu trnovskemu, za spremstvo pogreba, kakor slav. učiteljstvu II. mestne deške ljudske šole na tako mnogobrojnem spremstvu šolske mladine, vsem darovalcem krasnih vencev, objednem pa tudi velerođni rodbini Venturini, katera je v resnici liki Samaritana skazovala nam zadnji trenotek svoje sočutje, našo najprširnejšo zahvalo.

Žalujoča rodbina.

Služba organista in cerkvenika

v Vel. Lašičah se oddá takoj.

Dohodki so: 300 gl. v gotovini, prosto stanovanje in nekaj stranskih dohodkov. Oženjeni ima prednost. — Prošilci naj se obrnejo na župni urad Velike Lašiče. 851 3-2

FELIKS TOMAN

kamnoseški mojster v Ljubljani, Resljeva cesta šte. 26

priporoča svojo največjo zalogo

nagrobni spomenikov

od različnih in najtrpežnejših marmorov, od granita, črnega sijenita in labradorja, prevzame tudi vsako stavbeno kamnoseško delo po najnižji ceni. Posebno se priporoča prečastiti duhovščini na izdelovanje različnih cerkvenih umetno kamnoseških del, kakor altarjev, tabernakeljnov, prižnic, obhajilnikov, krstnih in kropilnih kamnov in podob v vsaki velikosti iz marmorja ali peščenika itd. in izgotovi tudi brezplačno potrebne načrte in proračune.

Najceneje zaloga plošč za pohištvo od tu in inozemskih marmorjev. 842 6-2

Glavnice v akcijah 20.000.000 K.

Reservni zaklad nad 7.500.000 K.

Centrala v Pragi.

Podružnice v Brnu, Plznu, Budejovicah, Pardubicah, Taboru, Benešavi, Iglavi, Moravski Ostravi.

Dunajska filialka

Hranilne vloge na knjižice s 4%.

Menjalnica, borzno posredovanje, posojila na vrednostne papirje, menični eskompt, vinkuliranje in 984 117 razvinkuliranje obligacij.

Živnostenská banka

na Dunaju, I. Herrengasse 12.

Dunajska borza.

Dné 27. septembra.		Dné 26. septembra.		Dunavsko vravnavno posojilo L. 1878		Salmove srečke, 40 gl.	
Skupni državni dolg v notah	97-10	20 mark	23-68		107-	Salmove srečke, 40 gl.	170-
Skupni državni dolg v srebru	96-90	20 frankov (napoleondor)	19-31	Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	94-10	St. Genois srečke, 40 gl.	195-
Avstrijska zlata renta 4%	115-20	Italijanski bankovci	90-50	Prijoritete obveznice državne železnice		Waldsteinove srečke, 20 gl.	
Avstrijska kronna renta 4%, 200 kron	97-30	C. kr. cekini	11-46	južne železnice 3%	317-	Ljubljanske srečke	49-
Ogerska zlata renta 4%	114-20			južne železnice 5%	119-50	Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gl.	272-50
Ogerska kronna renta 4%, 200	90-75			dolenjskih železnice 4%	99-50	Akcije Ferdinandove sov. želez., 1000 gl. at. v.	6055-
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gl.	1708-			Kreditne srečke, 100 gl.	390-	Akcije tržaškega Lloydja, 500 gl.	789-
Kreditne delnice, 160 gl.	650-50			4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gl.	340-	Akcije južne železnice, 200 gl. sr.	110-
London vista	242-05			Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gl.	42-50	Splosna avstrijska stavbiška družba	147-
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. vej	118-32			Ogerskega	5	Montanska družba avstr. plan.	465-
				Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gl.	12-80	Trhoveljska prometnarska družba, 70 gl.	483-
				Rudolfove srečke, 10 gl.	60-	Papirnih rubljev 100	255-25

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za zrupe pri žrebanjih, pri izrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje. Kuladna izvršitev naročil na borzi.

Menjalnica delniška družba
„M E R C U R“
I. Wellzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnila vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti
naloženih glavnice.